

СУЩНОСТЬ ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННОЙ ПАРАДИГМЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕМОКРАТИИ

Агафонов А.Ю. (г. Запорожье)

На современном этапе развития украинского государства одной из главных проблем, на сегодняшний день, становится все более очевидной взаимосвязь между кризисом политической демократии в Украине и современной олигархической системой управления экономикой, проявляющаяся в отчуждении большинства граждан от средств производства, продукта труда и процесса принятия экономических решений. Преодоление такой ситуации видится, прежде всего, в развитии демократических начал в экономике. В ряде европейских стран была выдвинута и апробирована концепция экономической демократии. Ее суть – в реализации демократических механизмов управления и контроля не только в политической области, но и в сфере производства, распределения и обмена. Такой подход стал неотъемлемой частью общей политической стратегии современной социал-демократии. Идеи экономической демократии получают все большее признание и в Украине.

Представляется чрезвычайно важным и актуальным исследование темы развития и функционирования экономических механизмов экономической демократии в Украине, включающее вопросы:

- какова роль насколько экономической демократии в качестве базисной первоосновы функционирования экономических механизмов и как она способна помочь решению сегодняшних проблем страны;

- какова эффективность реализации экономических механизмов в контексте социально-экономических, политических, исторических и других факторов оказывающих влияние на развитие социально-политических и экономических процессов в Украине;

- каковы возможные процедуры и особенности реализации экономических механизмов экономической демократии в Украине.

Экономическая демократия является специфической системой отношений в обществе. В научной литературе обсуждаются различные варианты обозначения данной системы, которые бы наиболее полно отражали сущность этого явления: экономическая демократия, хозяйственная, производственная, индустриальная. Принятие за сущность этой системы понятий: "производственная" и "индустриальная" ограничивают ее рамками предприятий и компаний, так как демократические отношения в экономике могут складываться на общегосударственном, региональном и местном уровнях, в них оказываются вовлеченными органы власти и местного

самоуправління, об'єднання профсоюзів і роботодавців. Термін "хозяйственная" являється найбільш близьким синонімом слову "экономическая", однак поняття "хозяйственный" більш багатозначно, ніж "экономический". Багатозначність слова "хозяйственный" вносить певну двусмысленність в термін "хозяйственная демократия". В політичній літературі хозяйственная демократия іноді розумілася саме як раціонально, рачительно організоване народне господарство, а не як система розподілу влади в економіці.

Участь трудящогося в управлінні виробництвом являється найважливішою складовою економічної демократії, однак економічна демократія – явище більш широке, багатостороннє і має більш яскраво виражений політичний аспект, так як передбачає, наприклад, активну регулюючу роль демократичного державства. Нарешті, термін економічна демократія включений в понятійний оборот найбільш великих суспільних і політичних сил: соціал-демократії, міжнародного і українського профсоюзного руху. Цей принцип являється правовим і відповідає прагматичному прагненню працівників мати великий особистий дохід і кращі умови праці.

Головним перешкодою для утвердження економічної демократії являється концентрація економічної влади в руках небагатьох при відсутності демократичного контролю. Монополізація економічної влади може здійснюватися в різних формах: або в формі концентрації повноважень в руках державної бюрократії, або в формі монополії небагатьох економічно сильних груп і ліквідації конкуренції, або в формі групового егоїзму кооперативів.

При економічній демократії складається особливий тип економічних механізмів, пов'язаний з груповою трудовою власністю, коли всі постійні працівники підприємства/установи, і тільки вони являються його власниками. В економіці виникає принципово нова система накоплення і перекидання капіталу під контролем суспільства і в той же час без придушення ринкової конкуренції. Одночасно створюється і система демократичного самоуправління. В цілому розвиток державства економічної демократії визначається як діалектичний синтез системи соціальних і економічних механізмів розвитку суспільства.

Источники

1. Черленяк Іван. Суспільні та економічні чинники становлення ефективного системи державного управління // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. – Київ: Вид-во НАДУ, 2004. - №3. – С. 146-156.